

Far var formand for friskolen i Egebjerg, i alle de år jeg gik der. På skolebænken ved siden af kakkelovnen "i den nye skolestue" (tilbygning fra 1914) havde jeg frit udsyn til et stort billede af Grundtvig og på den anden væg tronede "Jørgen Pæsen" - friskolens leder fra 1867 til 1912.

Undervisningen foregik hver anden dag og i middagsfrikvarteret løb jeg hjem til vores landbrug for at spise de to retter varm mad sammen med mine forældre.

Da jeg mange år efter studerede skolens "forsømmelsesprotokol" kunne jeg se, at jeg ikke i min skoletid har svigtet skolen ret mange dage i de 7 år, jeg gik der. Det var en tryk skoletid. Når lærer Jørgensen kom på besøg, har jeg aldrig følt nogen form for angst, det skulle da lige være den dag i høsten, hvor han hjalp til med at række kornnegene, og hvor jeg "kørte frem". Vi holdt på den store bakke mellem to fredsskove og så kunne jeg ikke få traktoren "i gear", så i bar befælpelse lod jeg traktoren køre i frihjul nedad bakken med læs. Jeg havde dog åndsnærværelse nok til at følge fars anvisninger fra toppen af læsset, med lærer Jørgensen løbende ved siden af med forken. Vi kom helskindet ned.

Klassens læsehest, murermesterens Ken var mit idol, og da han i en alt for ung alder døde i et svømmebassin i Kolding, måtte jeg med til hans begravelse. Han og de andre drenge i klassen, vi var til at begynde med kun 6, hjalp meget til med arbejdet hos os, når der skulle køres roer i efteråret eller i høsttiden.

I marken overfor havde Hestehandleren hjulpet dattersønnen med at starte fodboldspillet op. Der blev bygget et stort mål og vi havde en rigtig bold, der skulle pumpes op. Her tilbragte vi mange gode timer, og særlig husker jeg den dag da Torben kom til at tisse på den elektriske tråd. Det gjorde vist nok av, og selvfølgelig trådte vi af og til i en kokasse eller en hestepære, for dyrene var allevegne på alle gårdene, ja selv smeden havde en ko, som han malkede inden han gik over på værkstedet.

Far gav mig en rød kviekalv, ikke en tyrkalv som ellers var det almindelige, for far fastholdt, at det var synd, når den skulle slagtes. Som kvie blev min ko så befængt med vorter på pattene, at dyrlægen tilrådede at slagte hende, men da han blev opmærksom på, at det var min ko, behandlede han hende uden beregning!

Ken og jeg spillede fodbold i Kirkeby Idrætsforening; engang på Thurø var Ken ved at sikre os et uafgjort resultat, troede vi, men da bolden var truende nær ved målstregen fløjtede dommeren kampen af. Da de senere kom til Kirkeby, gav det anledning til lidt "topperi" uden for klubhuset. Fra den tid husker jeg vores brugskommis Jørgen Nordenbæk, som trænede os, han er stadigvæk gæst på gården, som leverandør af rødvin til min gamle far. Som brugsmænd i Hundstrup var han af den slags, der ville køre ud i sognets yderste krog med salt til den, der manglede det til sin æggemad.

Engang årligt så kom Peter Lund på knallert for at samle penge ind til "Svagføreturen", som han siden mange år efter blev hædret for med Andelskassens Egebjergpris. Hans partifælle Niels Erik Husman gik post hos os i over 40 år, og det var en selvfølge, at han så efter med alle de ældre beboere på postturen. Gamle Laura på Egebjerg Bakker fandt han således en dag, hvor hun var faldet ud af sengen. Han foretog fast indkøb for flere af de ældre.

Hans forældre drev byens købmandsbutik, der kunne føres helt tilbage til høkerlovens dage i 1850'erne. "Hen til Gine" hed det altid, hun aftog æggene fra mors hønsehold, som samtidig dækkede en stor del af hendes husholdningsudgifter. Mor havde været på Husmandsskolen i 1930'erne, hvor hun havde lært at henkoge, så vi fik altid god mad. Især husker jeg når vi knægte kom forfrosne hjem, hvor hun krædede op for os, med varm suppe

eller varm hyldebærsaft. Vi havde hele kælderens fuld af henkogningsglas og flasker med saft, og adskillige kasser med Ingrid Marie-æbler fra vores egen lille æbleplantage. I 1940 kom mor på Kerteminde højskole hos Skovrup og Ester Skriver, og mors begejstring for gymnastik var så stor, at hun var med ved landsstævnet i Ollerup i 1935.

Mors bedste veninde fra Kerteminde, Gunild Flyvholm, møder til sangeren Kim Larsen, blev senere friskolemor på vores venskabsfriskole, Hundborg i Thy, hvor jeg første gang mødte den nordenfjordske dialekt. Vi besøgte dem i de dage, da cykelrytteren Knud Enemark døde ved OL i Rom. Da de var på genvisit havde vi flere af dem liggende på halmloftet, hvor de vist både fik besøg af vores katte og mus.

Hver morgen hørte mor morgenandagten, hun var dus med salmebogen og hvis hun var deprimeret satte hun sig ved klaveret for at spille. "Bedste" kom fra det midtfynske vækkelsesmiljø, der bl.a. førte til oprettelsen af Nr. Lyndelse friskole. Og den forståelse af kristendommen havde mor taget til sig på sin egen stille måde.

Som dreng havde jeg en trehjuler, og det var en sand fryd at cykle rundt i kostalden, mens far malkede, den dunkende lyd fra malkemaskinen og lyden fra veltilfredse "gumlende" røde køer i en varm kostald, er stadigvæk mine dyrebareste minder fra barndommen.

Far kom som de fleste af sine halvsøskende på højskole, det var Kildemose, der trak, så da han flyttede til Vallekilde, fulgte de med der. Faster var elev omkring 1930, siden kom hun på Andelsskolen, der uddannede brugsuddelere for i 1939 at blive ansat som sekretær på skolen i Middelfart, så alle egnens brugsuddelere kendte "faster" fra deres skoletid i Middelfart. Hvert år fik vi således skolens årsskrift, så jeg fik andelstanken ind med modermælken. Faster var den "kulturelle" i fars familie, hun havde således flere af Troels Triers malerier hængende på sin væg.

Farfar var vistnok den første i Hammershøj sogn, der sendte sine børn på højskole, herfra stammede så markante venstrepolitikere som Knud Enggaard, også Anders Fogh har gået i skole i Hammershøj, så det var bondepartiet Venstre, jeg så at sige voksede ind i. Når far taler om Vallekilde er det Hans Triers karlehold, og forstander Grosen, som han sad ved siden af i spisesalen, der fylder meget. Hvorimod foredragene om Grundtvig kedede ham Guds jammerligt. Men pudsigt er det, at mens farfar gerne ville støtte børnenes højskoleophold økonomisk, så måtte far selv betale sit landbrugskoleophold på Korinth. Far havde pladser på Odden nær Vallekilde inden han fik plads på Fyn, hvor han mødte mor under indstuderingen af en diletantkomedie i Rynkeby/Ringe på Midtfyn.

Så da jeg gik ud af friskolen, og (efter nogen usikkerhed om hvad jeg ville) havde valgt realskolen i Stenstrup fra, (Jeg havde deltaget i forberedelsestimer om eftermiddagen i engelsk, tysk og matematik), ja så lå det i kortene, at jeg skulle på efterskole, og her lå Vejstrup Ungdomsskole nok lige til højrebænet. Hver eneste vinter kom pastor Nørgaard i Vejstrup i vores foredragsforening, og i den periode gjorde forstanderen Carl Erik Jensen ved sine foredrag i foredragsforeningen et stort indtryk på børneforældrene, så vi var i 1963/64 en hel "bilfuld" fra Kirkeby sogn, der kom på Vejstrup Ungdomsskole.

Jeg var der fredag den 22. november 1963, da tjenestepigen kom ind i salen på skolen og afbrød vores folkedanseraften med meddelelsen om at John F. Kennedy var myrdet. I en periode købte jeg adskillige bøger om John F. Kennedy, han var sammen med junglælægen Albert Schweitzer mine første forbilleder side om side med "Ikonet" Grundtvig", som jeg havde med fra friskolen. Men om FN-dagen stod der også en særlig glans. Den dag blev altid markeret i friskolen.

Far meldte sig efter krigen ind i luftmeldekorpsset, vel for at kompensere for følelsen af egen manglende indsats under krigen. Han var iøvrigt på session i dagene omkring besættelsen i 1940, men blev kasseret, så dagen den 9. april 1940 blev tit diskuteret.

Carl Erik Jensen var om nogen modstander af eksamensskolen, hvis vi ville, kunne vi godt få et "eksamensbevis" i regning og skrivning, et tilbud jeg tog imod. Men det var her jeg mødte det gode foredrag, af Carl Erik selv, men han fik også mange gode foredragsholdere til skolen. En del foredrag var præget af krigen, personificeret dels gennem Karl Otto Meyer, der havde været "under jorden" på egnen under krigen og dels gennem Kits broder Bob Ramsing, der havde været aktiv i modstandsbevægelsen. Måske derfor havde Carl Erik sandt for dyden ikke megen sympati for de radikale, hvilket han ikke undlod at bemærke, da han oplyste os om muigheden for at tage et realkursus på Glamsbjerg Fri-og efterskole, hvis forstander Asger Baunsbak jo ud over at være radikal ønskede eksamen i de frie skoler.

Nå men det var ellers gode dage på Vejstrup, selvom vi bagefter blev klar over, at Carl Erik måske havde svært ved selv at efterleve sine egne idealer. Vi fik lært at "være på", hvad jeg aldrig har kunnet. Vi fik således lært at danse Lancier, som vi optrådte med i Hesselager, kan jeg huske; her skulle jeg også læse et stykke op for de fremmødte. Men en skuespilleruddannelse har aldrig ligget i kortene for mig. Første gang i friskolen, hvor jeg deltog i et skuespil, liredede jeg hele rollen af i et hug. Kun ved en lejlighed i Vejstrup, under en middag fremlagde jeg en sag på en så overbevisende måde, at jeg Gud bedre det valgtes til elevformand?

Bageren kom hver uge på skolen med brød, og i middagsfrikvarteret kunne vi ellers vandre til brugsen i Vejstrup. Gymnastikken var dengang som nu det store hit i Vejstrup, dengang med Lars Liengaard som lærer, i engelsk havde vi Anni Laier, der siden blev gift med konsulenten i de fynske husmandsforeninger, og i sløjde havde vi elskelige Peter Dissing og i husgerning Johanne Jensen, fra hvis timer jeg har bevaret et par skindhandsker, som jeg selv har syet. Vi kom også i en form for erhvervspraktik, jeg kom således til en planteskole, hvor jeg så, hvorledes man beskar frugttræer. Over indgangen til skolen stod: Kun ved kamp kan sejre vindes.

Efter Vejstrup var jeg stadigvæk usikker på, hvad jeg ville, så jeg valgte landbruget og fik da også plads på Skovlyst i Vester Skerninge, dengang var der endnu masser af folk på gårdene. Vi havde således en fodermester, Henning, en pige og så mig, sagde hunden og tilsvarende på nabogårdene, så Den landbrugsfaglige Ungdomsskole, som senere kirkeminister Kresten Damsgaard stod som leder af, blev et naturligt tilvalg, ligesom Eigil og Mie, begge stærkt højskoleprægede, fik mig til at deltage i Landboudommen og i den kommunale aftenskole i Vester Skerninge. Det var her Kramer lærte mig at skrive på maskine.

Men ellers så var Mie bekymret for mig, fordi jeg aften efter aften turede rundt på min nye knallert. Hun havde hellere set, at jeg kom ind til dem i privaten om aftenen efter endt dagsværk. Men det blev til ture i byen med Henning og Anders i Hennings folkevogn, og der kom vel undertiden lidt rigeligt med øller indenfor vesten. Jeg bliver helt flov, når jeg tænker tilbage på vores optræden en aften, Øster Skerninge folkedanserne havde fest i Øster Skerninge forsamlingshus.

Nå, men som året skred fremad, kom jeg i tanke om muligheden for at tage et realkursus i Glamsbjerg hos Baunsbak Jensen. Det blev til 5 år i Glamsbjerg, de to første år på friskolen, og de sidste 3 på Vestfyns Gymnasium. I Glamsbjerg blev jeg radikal, det var næsten uundgåeligt, her stortrivedes det radikale værdisæt om demokrati og folkeoplysning. Der var idealet af gartner Mose, som havde skænket en grund til byens dejlige og

efter den tid moderne bibliotek, der var Baunsbaks morgensamling afsluttende med bøn og et digtercitater inden skoledagen begyndte. Der var månedsmøderne med tidens store ånder som professor P.G. Lindhardt, Poul Hartling og mange flere. RU-afdelingen arrangerede en diskussion med Niels Helveg og Ebbe Reich om frivelsen af hash. Der var en biograf og en boghandel, hvor jeg tegnede abonnement på et af tiden nye kulturtidsskrifter, og lige rundt om hjørnet til Skolegade, havde de tressernes undergrundsmagasiner med tidens beatorkestre. Jeg overværede således i Odense, første gang Lasse Helner optræde på de skrå brædder ved Fyns mesterskaberne i pigtrådsmusik.

Jeg flød egentlig bare med strømmen og blev mere skødesløs med udseende osv. Der var ikke så lidt sympati for flowerpower musikken fra San Francisco. I 1965 var jeg til Rolling Stones første koncert i Skandinavien. Og i de følgende år overværede jeg flere af de store bands, danske såvel som udenlandske. Savage Rose betog mig, ved en koncert i Hårby, truede Anisette med at afbryde koncerten, hvis ikke de støjende halgæster dæmpede sig ned.

Det sidste år på friskolen var vi 5 der boede privat hos lærer Mortensen på Skolegade, en herlig familie, hvor vi tit var babysittere for deres børn. Når de så ud på natten kom hjem, vankede der en gryderet og en Beethoven-koncert, hvor Mortensen dirigerede musikken med sit flagrende hår. Lærerne var som ærtehalm og dog så forskellige men på et meget højt fagligt niveau, som man i dag kun kan være taknemlig for. Med sig fra undervisningen havde vi altid følelsen af, at læreren selv troede på, hvad de lige havde fortalt os. Tingene var vigtige! Vores tysklærer Kongstad, der siden opgav at undervise på en nærliggende højskole, fordi eleverne kun kom for at score point, ikke for at blive undervist, var mageløs. Han var gift med en hollænder, han elskede at stå i køkkenet og lave mad, så det skete, at vi blev inviteret om til ham privat til en selskabelig sammenkomst, som godt kunne trække ud, men mødte vi så ikke til timen næste dag, så fik vi aldrig budet igen!. Min fransklærer, "Lange Jensen" boede i et hus nede i Søndergade, og her mødte jeg en søstersøn af en af de forstokkede DKP-kyrofæer på den tid.

Så i dagligdagen mødte vi i Glamsbjerg alle holdninger, bibliotekaren, der var erklæret SF'er, og som jeg op til 1970 lavede en politisk aftale med. Jeg brød i al min tåbelighed med de radikale til det forestående kommunalvalg, lavede en Ungdomsliste som så skulle i listeforbund med SF, - jeg var stor i slavet og gav borgmesteren en helt urimelig kritik i Kommunalavisen, men rejste fra Glamsbjerg inden valget, så redaktøren bagefter måtte beklage, at de havde taget mit projekt alvorligt. Men bibliotekaren var nu god nok, og jeg tror egentlig heller ikke, at vi fik skrevet nogen aftale under.

I 1965 døde "Bedste" samtidig med, at skolen i Glamsbjerg arrangerede en tur til Berlin, hvor jeg mødte "Muren" og så mindetavler over de, der med koldt blod var blevet skudt i deres forsøg på at undslippe DDR-regimet. Vi så koncentrationslejren i Berlin, hvor nazisterne koldblodigt havde myrdet jøderne. Og jeg fik selvfølgelig en førstedagskurvert påstemplet John F. Kennedys "Ich bin ein Berliner". Hjemvendt fra Berlin blev der lejlighed til at kigge i Bedstes efterladenskaber og her "fødtes" min historiske interesse, da hele huset var fyldt med slægtsdokumenter, så hele sommerferien næste år gik med at transkribere gamle skøder og skudsmålssøger, skrevet med gotisk håndskrift.

Så vejen til landsarkivet i Odense lå lige for, hvor jeg siden kom til at tilbringe mange timer i den gamle læsesal, det var som en helt ny verden for mig. Her lå alverdens herligheder, som jeg svælgede i over de næste tiår, mine studier her havde højeste prioritet, uanset hvad jeg ivotrigt beskæftigede mig med, og som vel også var årsagen til, at jeg endnu slet ikke havde truffet nogen beslutning om, hvad jeg egentlig skulle ernære

mig af. Jeg havde jo mine studielån, så ved siden af skolen, først realkurset og siden gymnasiet, plejede jeg mine interesser i Radikal Ungdom, hvor jeg kom med i hovedbestyrelsen og qva RU også fik sæde i Odense Amts Radikale Venstres bestyrelse i den periode, hvor Hilmar Baunsgaard var statsminister, så et par år fik jeg sågar julekort fra Danmarks statsminister.

I RU var jeg endvidere involveret i en række U-landskurser arrangeret i et samarbejde mellem RU og Mellemfolkeligt Samvirke, så jeg havde fast nøgle til RU's kontor i Rådhusstræde i København, hvor jeg helt imod alle regler overnattede, når jeg var til møde på Christiansborg eller på studiebesøg på Rigsarkivet, Dansk Folkemindesamling eller Nationalmuseet. I de år var Jens Peter Bonde formand for Radikal Ungdom, og købmandens søn i Glamsbjerg var formand for RU i Odense, - de kom senere til at danne makkerskab i bevægelsen mod EU. Og som formand for RU's hovedbestyrelse sad Søren Bald samt flere senere kendte kulturhistorikere som Peter Dragsbo, og Gud hvor de skuffede mig mange år senere under Muhammedkrisen, men herom senere.

De radikale landsmøder var toppen af alt, hvad man dengang kunne forlange, kendte kulturpersonligheder og højtbevagede politikere, og ikke mindst de heftige og skarpe debatter, hvor intet blev puttet under gulvtæppet. I baglysets klare lys var meget af kritikken af Hilmar Baunsgaard direkte urimelig, det var trods alt ham, der var skyld i partiets store tilslutning i de år, selvom Karl Skytte tørt konstaterede, at så mange radikale er der squtte. Baunsbak var i 1968 dybt skuffet over, at han ikke trods fremgangen havde opnået valg, det samme var iøvrigt tilfældet med Ebbe Reich.

Kresten Helveg Petersen var nok og er stadigvæk min ideal af en troværdig politiker. Engang på Langeland var jeg sammen med ham hos den mangeårige radikale sognerådsformand på Sydlangeland, Aksel Jørgensen i Helsned. Og høre dem berette om de radikales triumfer på Langeland helt tilbage til I.A. Hansens dage i 1860erne var stort, og den bedste læring i Danmarks politiske historie, man kan forestille sig. En særlig oplevelse med Helveg havde jeg på Skårup Øvelsesskole, hvor jeg kom til at spørge ham, om hvordan det er at have begge ben solidt plantet i den blå luft, hvortil han tørt svarede: Nørgaard det er bedre end at sidde i sump til halsen. Under et møde i Odense DRV, kom jeg lidt forud for mødets afholdelse. Mødt var kun Karl Hansen Slåentorn og Hilmar Baunsgaard, så vi 3 sad i ro og mag og nød en Odense-pils, iøvrigt uden at nogen, inklusive serveringspersonalet i Fyns Forsamlingshus tilsyneladende tog notits af, at her sad Danmarks statsminister.

Da jeg skulle på session lå det lige for, at jeg ønskede at blive taget som militærnægter, en beslutning jeg aldrig har fortrudt. Det bedste ved tresser uroen blandt de unge var afstandtagen til vold, den modstand gælder også i hverdagen mennesker imellem, dette klarsyn gjorde det meget enkelt at finde et politisk ståsted, da ungdomsoprøret i 1970erne skred og pludselig legitimerede volden som politisk redskab, og 2001, da kulturel fascination af eksotiske og orientalske kulturer fuldstændig tilslørede en kontant afstandtagen fra de samme politiske grupper af hverdagens vold indenfor hjemmets 4 vægge overfor kvinderne iblandt grupper af nydanskere. Selv om de radikale i mine øjne her totalt fejlede, så var det den skarpe tunge fra de radikale landsmøder, og det hørupske bid jeg i al beskedenhed har forsøgt at fastholde i mit forsvar af Fogh-regeringens konsekvente holdning i hele indvandredebatten. Fra 1975 var jeg i 10 måneder beskæftiget på Fremmedarbejdercenteret i Odense, hvor jeg bl.a. tilmeldte et fodboldhold af indvandrere til firmaidrætten, som dog efter en periode måtte opgives igen, men de 10 måneder gav mig en nyttig viden om kulturel forskelle, så jeg i de seneste års indvandrerdebat har siddet mellem to stole.

Men tilbage til Glamsbjerg, især i gymnasietiden flød jeg bare der ud af, og da jeg måske ikke er den skarpeste kniv i skuffen og absolut ikke er noget matematisk geni kunne oprykningen til 2g nemt være glippet, men her reddede en god karakter i historie mig lige med nød og næppe over bjerget. Men jeg var nok i den periode beskæftiget med alt muligt andet end jeg burde og savnede nok evnen til at få struktur på hverdagen; desuagtet har mange af lærerne sat sig spor hos mig, det være sig Gørges i tysk, og Wimmer i historie. Senere da jeg en kort tid læste historie ved Odense Universitet, mødte jeg en morgen Gørges i jernbanekafeen. Han kom inde fra selve restauranten og foretog en hilsen, som var en af de franske musketerer værdig. Han var en sand latiner ligesom landsarkivaren Anne Riising, - jeg har aldrig selv behersket latinen, endsige som andre i klassen kunnet citere latinske mundheld, men jeg var bare fascineret over den viden og sproglige nemme, som de repræsenterede.

Efter gymnasiet blev jeg direkte optaget på Den sociale Højskole i Odense, et valg der nok udsprang af en forestilling om, at jeg havde evner som politiker, og da jeg fandt ud af, at det er direkte latterligt at tro, at man som inkarneret ungarl kan give en forsvarlig rådgivning til ægtepar i krise, så begyndte jeg at læse historie. Jeg er vist nok den eneste socialrådgiver, der har taget eksamen fra landsarkivet. I dag tænker jeg især tilbage på de forelæsninger vi fik af Jern-Henrik, den kendte socialøkonom, der har været i spidsen for TV2. Han var ikke venstredrejet nok for vi studerende, men hans spådomme om udviklingen i det danske velfærdssamfund, var nok ikke helt skudt ved siden af.

I denne periode deltog jeg sammen med Jens Peter Bonde i en såkaldt fredskonference i DDR, vi var gæster, så vi så nok mere end de fleste normalt havde lejlighed til, men den uge i Rostock sammenholdt med den yderligere radikaliserings af tresseroprørerne, gjorde at jeg fjernede mig fra disse grupperinger og slog en effektiv bom ned for al marxistisk og socialistisk agitation.

Fra Glamsbjerg flyttede jeg hjem på den fædrende gård, hvor mor i de mellemliggende år havde været ramt af en psykisk lidelse med ophold i Middelfart til følge, så far var voldsomt presset i landbruget i den periode, hvor jeg for lånte midler nød den studerendes privilegerede liv. Inden jeg påbegyndte mit historiestudie havde jeg engageret mig i lokalhistorien og friskolehistorien, i 1973 fik jeg kontakt med lærer Eilif Frank, og dette samarbejde bar frugt.

Eilif havde i 1969 foreslået professor Roar Skovmand at indsamle friskolens arkivalier, og jeg tilbød at være behjælpelig med registreringen. I 1977 afleverede vi således en registratur på Grundtvigs Højskole, samlingen har i dag tilhuse på Den frie Lærerskole i Ollerup. Mine besøg på landsarkivet var næsten daglige i disse år, og tiden på arkivet gik med at forske i min egen slægt frem til begyndelsen af 1970erne. Så tog jeg fat på den almindelige lokalhistorie i den nydannede Egebjerg kommune. Lokalt var jeg stadig organiseret hos de radikale og i kommunen var nogle ildsjæle Hans Schiel, Doris Johansen og Bente Jensen indenfor Frit Oplysningsforening, så i 1974 startede vi med stor succes flere hold i lokal/slægtshistorie i Sognegården i Lunde og på Bymarkskolen i Ollerup. Smeden i Egebjerg sagde engang, at det vist var første gang, at det var lykkedes at samle så mange af egnens lokale kulturpersonligheder. Så jeg valfartede ind imellem studierne på den Sociale til landsarkivet og ud på amtscentralen for undervisningsmidler i Svendborg for at forberede disse studiekredse. Siden overtog Folmer Riis holdene, og har helt frem til i dag haft hold i gang forskellige steder på Fyn.

Så var tiden kommet til at danne lokalhistoriske foreninger/arkiver, vi kom igang i 1975, og jeg forblev som leder af arkivet frem til 1988, siger Else Johansen. Selv har jeg ingen konkret erindring om det, kun at jeg på det tidspunkt skulle bruge kræfterne på at rive i kopatter og passe min

gode Jerseybesætning. Men de første år i arkivet var spændende, jeg kom i alle afkroge af den nye storkommune ind til mange af de ældste medborgere, heldigvis tit medbringende min Tandberg spolebåndoptager. Alle mine gamle bånd med beatmusik blev efterhånden slettet og på båndene kom klingende fynsk dialekt, som jeg i dag er umådelig glad for. Især da David Thomas fik en del af båndene digitaliseret - ca 30 timer. En kopi af denne CD er nu på dialektforskningsinstituttet på Københavns Universitet. Kvaliteten er nok ikke alle steder i top, men pyt for her er uudtømmelige informationer for mig resten af min tid.

Der var i disse år også grøde i Landsby/forsamlingshusbevægelsen, jeg var da med til det stiftende møde i Carsten Abilds landsbyforening ligesom kampagnen til indsamling af kilderne til de folkelige bevægelser, på Fyn organiseret af etnologen Margaretha Balle-Petersen hjalp godt til med opbygningen af vores lokalarkiv, i de første år både med lokale i Stenstrup og Vester Skerninge, nu er det hele samlet på den gamle station i Vester Skerninge. Som inkarneret ungkarl uden nogen form for succes hos det såkaldte svage køn, brugte jeg al min tid på at være sammen med nogle af de gamle "lokale leksikon", som jeg pumpede for tidligere tiders historiske tildragelser. Mange af disse var også ungarle, så der har sikkert været en rigtig mandehørm over vores sammenkomster. En godt navn i grundtvigske kredse var Lebæk, og biodynamikeren Svend Lebæk i Strandhuse i Ulbølle sogn, var faktisk søn af Christen Kolds svoger, der arvede Dalum Højskole efter Kolds død i 1870. Svend havde da også Kolds gravstedsbrev i sin skrivebordsskuffe. Siden har Dansk Friskoleforening overtaget Kolds grav i Dalum. Lebæk havde også Klaus Berntsens og J.P. Lebæk fælles regnebog fra Dalby højskole 1860. Da Svend døde sagde højskolelærer Erik Andersen, Ryslinge, at nu var den sidste Koldunge død.

Efterhånden gled det partipolitiske i baggrunden, så Henning Nielsen en dag meddelte, at de nu havde de gendannet RU på Fyn, som jeg vist nok var valgt til formand for. Bortset fra en mangeårig plads i Nyborgkredsens Radikale Venstre, så var jeg ikke noget godt aktiv for mit parti, men jeg påtog mig da i en række år formandsposten for FO med Bente Jensen som skoleleder, ikke mindst for moralsk at støtte op omkring hendes engagerede indsats. Det førte da også med sig, at jeg vedblivende fik lejlighed til i ny og næ at høre et rigtigt højskoleforedrag.

I en kort periode fulgte jeg historiestudiet i Odense, men min studiegæld løb op og da jeg ikke var mand for at finde et job sideløbende med, ja så løb det ud i sandet, så i stedet for aftjente jeg min værnepligt som nægter. Denne periode var en spændende blanding af et møde af det mest originale folkelige Fyn og så alt det nye fremmedartede, der kom til udtryk på Fremmedarbejdercentret med inciterende tyrkisk musik fra morgen til aften, med journalist Niels Ufers kritiske artikler i Information om imamen i Munkebo, der topstyrede de tyrkiske arbejdere, der havde måttet betale ret anseelige beløb for at få en arbejdskontrakt i Danmark.

Ved en lejlighed hvor jeg forgæves havde forsøgt at hjælpe en fra Shri Lanka med en forlængelse af hans opholdstilladelse, tilbød han mig på falderebet hans søster som min brud og en af familiens plantager på Shri Lanka, hvilket jeg selvsagt takkede nej til. Så en dag i 1975 fik jeg valget om at komme med i landbruget i Egebjerg, hvis nej, så ville kørerne samme dag blive solgt. Jeg sagde ja, en rigtig beslutning og efter to års famlen, blev jeg gennem køb af flere Jerseykvier på Landboauktionen i Ringe sporet ind på en interesse for kvæget, som har holdt sig til idag, og hvorfra jeg stadig henter daglig inspiration. Kvægfolk var jo om en hals grundtvigianere, nok af den gamle slags, og langt borte fra Ebbe Reich og Eivind Larsen på Information, som jeg havde flirtet med engang på Den frie Lærerskole, men cocktailen Grundtvig og Marx har jeg aldrig kunnet fordøje. Så efterhånden blev jeg gammelgrundtvigianer.

De unge akademikere udgået fra universiteterne var i disse år meget åbne

og spørgende, det kom os til stor gavn på lokalarkiverne, det var en Søren Ehlers, hvis speciale om Vallekilde fra 1973, jeg fandt omtalt på en løbeseddel på Rigsarkivet; vi har holdt forbindelsen til dato, og der var andre, i en periode også Margaretha Balle Petersen da hun dyrkede sine forsamlingshusstudier. Og de unge arkivarer på Landsarkivet i Odense var også et aktiv, Poul Thestrup og jeg fik således organiseret, at de gamle kommunalarkiver fra Egebjerg kommune kom i sikker havn i Odense, og i dag kan vi se, at det var godt at Lotte Jansen indsamlede flere endnu manglende fynske godsarkiver, som jeg først nu er ved så småt at dykke ned i.

På landsarkivet har jeg iøvrigt erindringer om forskere, der er kommet på arkivet helt tilbage til 1914, de var gode læremestre, i de første år. I 1990 faldt der en appelsin i min turban, da jeg det år havde Danmarks smukkeste Jersey, og så havde jeg ovenikøbet køns stamtavle, så nu blev jeg også koslægtsforsker, og det er lykkedes mig at føre hendes afstamning helt tilbage til moderøen for Jerseyracen, til en import i 1907, så da 100 år var gået markerede jeg det for mig selv og mine køer, som jeg endnu har til at lave naturpleje. Min interesse førte til at jeg skrev racens jubilæumsbog i 1996 og siden i 2002 efter at internettet var blevet en del af min verden, modtog Verdensjerseyforeningens Distinguished Service Award for mit arbejde for at tilgængeliggøre viden om jerseykoen worldwide. Vi er kun to danskere, der har modtaget denne fornemme pris. Ved flere lejligheder har jeg siden besøgt mit andet hjem, dvs Jerseyøen, hvor den tidligere præsident for Verdensjerseyforeningen Anne Perchard opvarter mig efter alle kunstens regler. I sommeren 2009 blev der også lejlighed til en meget lærerig studietur til nogle af verdens ældste Jerseybesætninger i New England i USA.

Før miljødebatten fortsatte mit medlemskab af de radikale uden større problemer, men efterhånden som vi aktive bønder fik erfaring i, hvordan de idealistiske og vel nok bedrevidende grønne fejlede i deres projekter med økologiske landbrug, og hvor vi måske havde forventet en størrelse selverkendelse. I stedet for blev de mere skinger i kritikken af os etablerede bønder, ja så ophørte medlemskabet af mit parti, og Muhammedkrisen har ikke gjort det lettere at vende tilbage. Qva min slægtsforskning var jeg meget bevidst om, at alle mine forfædre igennem 400 år uden undtagelse havde revet i kopatter, så jeg valgte den velkendte måde at gøre det på, og det gik godt i 28 år. Men i min bagage fra de radikale lå en frygtløshed overfor de højrumpede bedrevidende, som jeg stadig dyrker med stor veltilfredshed, i sikker forvisning om, at deres projekter vedblivende vil fejle. Siden jeg stoppede som aktiv mælkeproducent har jeg lavet naturpleje i samarbejde med en biolog i Jylland, der har Danmarks bedst bevarede jyske køer. Og her er resultaterne gode, så jeg har noget at have min kritik i.

I 1995 fik jeg min første pcer, og i 1998 kontaktede jeg Hans Ottesen, dengang forretningsfører for Svendborg-Info, en lokal portal for Svendborg og vi indledte et samarbejde om formidling af det lokalhistoriske stof, som lå i papkasser her på gården. Det har nu kørt i 11 år, uden at vi har haft penge imellem os, historiesitet blev opgraderet for små 4 år siden, og i 2009 havde vi 30000 brugere om måneden. Hans Ottesen der er udgået fra Den frie Lærerskole og jeg opfatter det som folkeoplysning i moderne forstand, og de gode besøgstal vidner om, at vi har set rigtigt. Derfor uden har jeg to kvægportaler som også har pæne besøgstal.

I dag lever jeg stadigvæk i stor taknemlig til Grundtvigs syn på livet, oversat til min virkelighed betyder det, at taknemligheden for et liv med bøger og køer driver alt hvad jeg foretager mig, symbolsk at jeg driver på en sky bevokset med grønt græs og en flok jerseykøer, så må vi se hvornår jeg falder ned.

